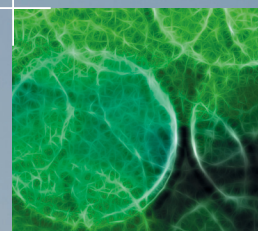

11

Årsberetning 2011

Hovedpunkter og nøkkeltall

Om Norges forskningsråd

Norges forskningsråd er et nasjonalt forskningsstrategisk og forskningsfinansierende organ. Forskningsrådet er den viktigste forskningspolitiske rådgiveren for Regjeringen, departementene og andre sentrale institusjoner og miljøer med tilknytning til forskning og utvikling (FoU). Videre arbeider Forskningsrådet for et økonomisk og kvalitetsmessig løft i norsk FoU og for å fremme innovasjon, i samspill mellom forskningsmiljøene, næringslivet og den offentlige forvaltningen.

Forskningsrådet skal identifisere behov for forskning og foreslå prioriteringer. Gjennom målrettede finansieringsordninger skal Rådet bidra til å sette i verk nasjonale forskningspolitiske vedtak. En viktig oppgave er å fungere som møteplass mellom finansiører, utførere og brukere av norsk forskning og de som finansierer forskning, og å medvirke til internasjonalisering av norsk forskning.

Forskningsrådets årsberetning 2011

Fremveksten av kunnskapssamfunnet betyr at produksjon, forvaltning og utnyttelse av avansert kunnskap står stadig mer sentralt på alle samfunnets områder og er en hovedkilde til innovasjon. Dette betyr at utvikling av kunnskap og forskningsbasert kompetanse må være et viktig politikkområde for alle land og for det internasjonale samfunnet.

Verden står overfor store globale utfordringer som må møtes med det beste kunnskapsgrunnlag for krevende politiske løsninger som skaper endringer i samfunn og næringsliv på lokalt, regionalt og globalt nivå. Denne kunnskapen må danne grunnlag for beslutninger og handlinger for å møte klima- og miljøutfordringene, sikre tilgang til mat, rent vann og energi, bedre helse og redusert fattigdom for jordens befolkning. Hvert land må se sin rolle i denne globale kunnskapsutviklingen.

Norge er et land med svært høy verdiskaping og et høyt velstandsnivå, og fremtidens konkurransekraft vil være helt avhengig av stor forskningsbasert innovasjonsevne. Et høyt utdanningsnivå, sammen med forskning og utvikling, er hovedkilder til innovasjon i både privat og offentlig sektor, samt i politikken. Den sentrale målsettingen for kunnskapspolitikken, og forskningen som en del av den, er å sikre et høyt utdannings- og kunnskapsnivå i den norske befolkningen. Norge må ivareta og utvikle fremragende forskningsmiljøer som kan knytte an til de beste kunnskapsnettverk internasjonalt og skape forutsetninger for, og bidra til, å utnytte den globale kunnskapsutviklingen.

Forskningsrådet ser det som helt avgjørende at det satses tilstrekkelig med ressurser på kunnskap og forskning, at vi har evne til å utnytte ressursene mest mulig effektivt, og at vi makter å ta resultatene i praktisk bruk. Det ble oppnevnt nytt Hovedstyre for Forskningsrådet i 2011 og disse overordnede vurderingene har stått sentralt i Hovedstyrets arbeid.

Norsk forskning i fremgang

Det er Hovedstyrets og Forskningsrådets oppfatning at kvaliteten på norsk forskning samlet har hatt en god utvikling de siste årene, slik dette blant annet kommer til uttrykk gjennom bibliometriske mål og fagevalueringer. Denne utviklingen må knyttes både til en vekst i ressursene til forskning, men også til hvordan midlene er anvendt. Mer av midlene er brukt til større og mer langsiktige prosjekter, som har fremmet kvalitet og god forskningsorganisering. Aktørene har også i betydelig grad utviklet seg som forskningsinstitusjoner. Forskningsrådet mener at ressursvekst kombinert med ytterligere forbedret struktur og effektivitet i forskningssystemet vil være avgjørende for videre fremgang.

Forskningsrådet ser det som helt avgjørende at det satses tilstrekkelig med ressurser på kunnskap og forskning, at vi har evne til å utnytte ressursene mest mulig effektivt, og at vi makter å ta resultatene i praktisk bruk.

Forskningsfinansieringen følger sektorprinsippet. Forskningsrådet mottok i 2011 midler fra 16 departement og forvalter slik 30 prosent av alle offentlige midler til forskning.

Et tiltak for å fremme kvalitet i forskning er fagevalueringer. Disse danner det viktigste kunnskapsgrunnlaget for utviklingen i norsk forskning. Den mest omfattede evalueringen i fjoråret gjaldt forskningen i biologi, medisin og helse, og det er en viktig konklusjon at mange forskergrupper og miljøer holder høy internasjonal standard. Noen hevdes sågar å være blant de internasjonalt ledende. Tilsvarende konklusjoner trekkes også i de andre evalueringene som er gjennomført siste år, slik som evalueringen av geofagene og av faget geografi.

De internasjonalt sammensatte panelene peker også på utfordringer i det norske forskningssystemet. Biomedevalueringen er blant annet opptatt av rekruttering. For å gi bedre muligheter for de kommende generasjonene av forskere bør det etableres flere postdokstillinger, tydeligere karriereveier for disse og flere mellomkarrierestillinger. Forskerlinjene ved flere av universitetene bør utvides. Det påpekes også at institusjonenes basisfinansiering i større grad må kunne brukes strategisk og at kritisk masse i forskningsgrupper ofte oppnås gjennom samarbeid på tvers av institusjonene. Dette vil samtidig sikre nivået av flerfaglighet som det er behov for i moderne forskning.

Forskningsrådet bruker fag- og programevalueringer systematisk i sin forskningspolitiske rådgivning og i utvikling av egen praksis og virkemidler. Hver evaluering følges opp i et samspill med institusjonene og tiltak støttes gjennom anvendelse av egne midler gjennom institusjonsforankrede prosjekter.

Rådgiver og samordner

Forskningsfinansieringen følger sektorprinsippet. Forskningsrådet mottok i 2011 midler fra 16 departement og forvalter slik 30 prosent av alle offentlige midler til forskning. Begrunnelsen for sektorprinsippet er at kunnskapsutvikling er sentralt på alle politikkområder, og at alle departement

derfor må ta ansvar for forskning på sitt felt. Dette knytter forskningen opp mot de store og viktige forvaltnings- og næringsområdene, samtidig som det åpner opp for et større mangfold av muligheter for forskningsmiljøene.

Utfordringen for Forskningsrådet er å måtte forholde seg til et stort mangfold av interesser, forventninger og behov i sin forvaltning og strategiske rådgivning. Sektorprinsippet krever at Forskningsrådet har et tett samspill med alle departementene, både som rådgiver og som iverksetter av sektorens forskningssatsinger. Samtidig kan dette samspillet ut fra hvert enkelt departements kunnskapsbehov representere en fare for at prioriteringene blir for kortsiktige, og at innsatsen samlet blir for fragmentert og uten en god helhet i virkemidlene.

Sektorprinsippet gir dermed Forskningsrådet en sentral rolle i samordningen av den offentlige forskningsinnsatsen. Gjennom strategiarbeid, budsjettforslagsprosess, programplanlegging og nettverk, blir det lagt ned et stort arbeid for å utvikle en nasjonal, sektorovergripende samordning av den offentlige forskningsinnsatsen. Forskningsrådet har i 2011 utarbeidet et budsjettforslag for 2013 med forslag til klare hovedprioriteringer.

Forskningsrådet er derfor opptatt av at avviklingen av Forskningsfondet ikke må svekke dette perspektivet. Budsjettposten som erstatter fondet i statsbudsjettet må gis tilstrekkelig volum og anvendes opp mot nasjonale, prioriterte satsinger som gjelder helhet, og som kan gå på tvers av sektorenes og departementenes ansvarsområder.

Strukturerende virkemidler

Det er en helt sentral forskningspolitisk utvikling at forskningsfinansieringen i større grad rettes inn med tanke på institusjonelle og organisatoriske effekter, som understøtter

Budsjettposten som erstatter fondet i statsbudsjettet må gis tilstrekkelig volum og anvendes opp mot nasjonale, prioriterte satsinger som gjelder helhet, og som kan gå på tvers av sektorenes og departementenes ansvarsområder.

kvalitet og effektivitet i forskningssystemet. Et slikt perspektiv er ikke minst viktig fordi systemet omfatter både høyere utdanningsinstitusjoner med et omfattende forskningsoppdrag og en betydelig instituttsektor med viktige roller for forskningsbasert innovasjon i næringsliv og offentlig sektor samt for politikkkutforming.

Forskningsrådet har siden årtusenskiftet brukt en økende andel av bevilgningene gjennom *strukturerende virkemidler*. Senterordningene, de store programmene og infrastrukturfinansieringen står her helt sentralt. Satsingen på *senterordninger*, som startet med Sentre for fremragende forskning (SFF) for snart ti år siden, har støttet de mest fremragende forskningsgruppene i landet, samtidig som ordningen har hatt en betydelig effekt på ledelse og organisering i forskningsmiljøene. Evalueringen av satsingen, som ble levert i 2010, var gjennomgående svært positiv. Tredje utlysingsrunde er nå i gang.

Etableringen av Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) og Forskningscentre for miljøvennlig energi (FME) har hatt en tilsvarende rolle. Disse satsingene har i tillegg koblet næringslivsaktører tett til mer langsiktige forsknings-satsinger. Tilbakemeldingene er også her meget positive.

De første store programmene er nå avsluttet og evaluert. Programmene har gitt synlighet, samspill, langsiktighet og volum i forskningen innenfor prioriterte satsingsområder. Virkemiddelet ble etablert som oppfølging av evalueringen av Forskningsrådet i 2001, og det ble fra 2002 igangsatt syv store programmer. I 2011 ble programmene FUGE (funksjonell genomforskning) og NANOMAT (nanoteknologi og nye materialer) avsluttet. Evalueringene konkluderer med at programmene har lyktes svært godt. Langsiktigheten med en tiårig programperiode og budsjettmessig tyngde har gitt en merverdi sammenlignet med ordinære programmer. Hovedstyret er innstilt på å videreføre arbeidsformen med store programmer. Flere er allerede vedtatt etter omfattende strategiprosesser i 2011.

Nasjonal satsing på *forskningsinfrastruktur* ble etablert som en tiårig satsing (2009–2018). Resultatene så langt viser at institusjonene i sterk grad samarbeider om nye investeringer i forskningsinfrastruktur og blir enige om en hensiktsmessig nasjonal arbeidsdeling seg i mellom. Forskningsrådet har i 2009–2011 bevilget midler til 40 nasjonale forskningsinfrastrukturer på i alt en milliard kroner. Tildelingene i 2011 gjaldt syv nye prosjekter innenfor avansert vitenskapelig utstyr på til sammen 100 millioner kroner, og 11 nye storskala-

infrastrukturprosjekter med bevilgninger på totalt 400 millioner kroner. I løpet av 2011 har Forskningsrådet oppdatert den nasjonale strategien for forskningsinfrastruktur og «Norsk veikart for forskningsinfrastruktur». Veikartet synliggjør store og nasjonalt viktige forskningsinfrastrukturer. Forskningsrådet ser en fortsatt tung satsing på infrastruktur som helt avgjørende for norsk forskning.

Sentral i strategiprosesser

I det norske forskningssystemet har Forskningsrådet et særskilt ansvar for å følge opp prioriterte satsingsområder gjennom strategikutvikling og finansiering. Erfaringene fra de nasjonale 21-strategiprosessene er at Forskningsrådet må stå sentralt i utviklingen av slike nasjonale forskningsstrategier – enten initiativet er tatt på politisk nivå, er utviklet av Rådet selv, eller kommer fra andre aktører.

Forskningsrådet fikk sin første innovasjonsstrategi i 2011. Forskningsrådet ser det som en av de store utfordringene å utvikle et mer kunnskapsbasert næringsliv. Det er derfor nødvendig å forsterke insentivene for forskning og utvikling i bedriftene.

I 2011 ble arbeidet med en nasjonal strategi for bioteknologi slutført. Dokumentet er utarbeidet av seks departementer i samarbeid med Norges forskningsråd og Innovasjon Norge. Norges nye bioteknologistrategi legger vekt på innovasjon og næringsutvikling. Dette er også fokus for Forskningsrådets nye program BIOTEK2021. Strategien gir et oppdatert bilde av status og muligheter i norsk bioteknologi og vil være retningsgivende for Forskningsrådets oppfølging. Forskningsrådet vil også følge opp strategien gjennom de åpne arenaene og gjennom temaprogrammer. Det avsluttede FUGE-programmet er et meget viktig grunnlag for det videre arbeid.

Gjennom 2011 har Forskningsrådet også bidratt til arbeidet med en nasjonal strategi for nanoteknologi som etter planen skal ferdigstilles våren 2012.

I 2011 startet arbeidet med Hav21, en forskningsstrategi for å fremme god forvaltning av det marine miljøet og næringsutvikling basert på bærekraftige forvaltningsprinsipper.

Forskningsrådet er sekretariat for den nasjonale strategi-prosessen. Hav21 peker på hvilke utfordringer og muligheter marin sektor står overfor og hvor det trengs ny kunnskap for å finne gode løsninger. Forskningsrådet har i de senere årene kommet i tettere inngrep med de nasjonale strategiproses-sene og vil fortsette med å utvikle sine bidrag. Det gjelder kunnskapsgrunnlag og analyser så vel som kompetanse innenfor prosessledelse. Rådet må sikre at strategiarbeidet er godt forankret hos forskningsinstitusjonene, og at prosessene involverer de sentrale aktørene.

Kunnskapsbasert næringsliv

Forskningsrådet fikk sin første innovasjonsstrategi i 2011. Forskningsrådet ser det som en av de store utfordringene å utvikle et mer kunnskapsbasert næringsliv. Det er derfor nødvendig å forsterke insentivene for forskning og utvikling i bedriftene. Strategien fokuserer på Forskningsrådets bidrag til å videreutvikle styrker og forbedre svake områder for norsk forskningsbasert innovasjon. Strategien fremhever betydningen av en solid og bred nasjonal kunnskapsbase, og understreker samtidig at Norges sterke nærings- og kunnskaps-områder skal styrkes ytterligere.

Strategien legger dels opp til en spisset satsing på prioriterte områder. Innenfor energi-, marin- og maritimsektorene har Norge naturgitte fordeler og ressurser, kompetanse og aktører. Det må også gjøres betydelig mer for å stimulere til forskningsbasert innovasjon i offentlig sektor og for å styrke satsingen på tjenesteinnovasjon. Forskningsrådet skal legge til rette for mer forskning i bredden av norsk næringsliv og offentlig sektor gjennom samspill med forskningsmiljøene. I tillegg vektlegges pilot-, verifiserings- og demonstrasjons-prosjekter i bedrifter og i forsøksvirksomhet i offentlig sektor for å sikre at forskningen tas i bruk.

Forutsigbarhet i støtteordningene er helt sentralt for at bedriftene skal kunne satse på forskning. Hovedstyret mener derfor at de rettighetsbaserte ordningene bør videreutvikles. SkatteFUNN må forbedres gjennom høyere timesats slik at ordningen kan bli mer attraktiv, og ordningen må gjøres ekstra gunstig for forskningsintensive unge bedrifter. Forskningsrådet foreslår at Nærings-ph.d.-ordningen gjøres rettighetsbasert dersom evalueringen av denne konkluderer med at dette er et viktig tiltak. Forskningsrådet vil også arbeide videre med å utvikle en enklest mulig kundeportal mot næringslivet for å sikre lavest mulig terskel for bedriftene i arbeidet med å sikre offentlig støtte til forskning og utvikling.

Sterk satsing på internasjonalisering

Norge deltar allerede bredt i det internasjonale samarbeidet på en lang rekke områder, særlig gjennom EUs rammeprogram og randsoneaktivitetene. Forskningsrådet utarbeidet i 2010 en strategi for å stimulere til økt internasjonalt forskningssamarbeid. Dette er en riktig strategi for et lite land som må bruke forholdsvis mer på det internasjonale samarbeidet. Det bør utvikles internasjonalt samarbeid og deltakelse i internasjonale satsinger på alle områder der dette er viktig, for å møte felles utfordringer eller for å styrke norsk forskning og kunnskapsbasert næringsliv. Aktivitetene både mot Europa og land utenfor Europa må videreutvikles, blant annet gjennom økt bilateralt samarbeid. Et utvidet internasjonalt samarbeid krever ressurser til stimuleringsordninger, både i institusjonene og gjennom Forskningsrådet. Det må legges til rette for at forskningsmiljøene kan delta i felleseuropeiske programmer, satsinger og temaområder, og institusjonene bør utvikle et langsiktig institusjonelt samarbeid med relevante institusjoner i andre land. Det må fortsatt stimuleres til internasjonal forskermobilitet. I 2011 har strategien for internasjonalt samarbeid blitt aktivt fulgt opp

i hele organisasjonen. Alle programmer og aktiviteter arbeider med å konkretisere mål og planer for internasjonalt samarbeid og innarbeide dette i program- og handlingsplaner.

Innspill til ny forskningsmelding

Arbeidet med innspill til den kommende forskningsmeldingen har vært sentralt i det nye Hovedstyrets arbeid i 2011, og Forskningsrådet kunne i mars 2012 levere et omfattende innspill hvor en lang rekke temaer berøres. Det legges særlig vekt på seks områder som bør stå sentralt i meldingen. Samtidig er det Hovedstyrets oppfatning at den nye forskningsmeldingen må få fram at kunnskaps- og forskningspolitikken er sektorovergripende og må bli et sentralt politikkområde for hele regjeringen. Derfor bør alle departementer trekkes aktivt med i arbeidet med utvikling og forvaltning av forskningspolitikken.

Et av hovedtemaene i innspillet er prioriteringene knyttet til de globale utfordringene, velferdsutfordringen og fremtidens verdiskaping. Forskningsrådet mener det er behov for å fornye og videreutvikle de nasjonale tematiske satsingsområdene slik at de bedre reflekterer særlig sentrale samfunns- og næringslivsutfordringer og tydeligere spiller opp mot internasjonale tematiske satsingsområder. Forskningsrådet foreslår fem slike områder:

- › Klimaendringer og klimaomstilling
- › Ressursforvaltning og næringsutvikling
- › Fornybar energi, petroleum og miljøteknologi
- › Bedre helse og velferd
- › Utdanning, kompetanse og kulturell kapasitet

Forskningsfondet og gaveforsterkning

Vedtaket av statsbudsjettet høsten 2011 innebar at Forskningsfondet avvikles fra og med 2012. Fondet ble etablert for å sikre bedre muligheter til langsiktige og sektorovergripende bevilgninger. Særlig i starten ga fondet muligheter til å satse på nyskapende virkemidler som Sentre for fremragende forskning (SFF) og *store programmer*. Fondet har sikret vekst i forskningsbevilgningene og gitt Forskningsrådet økt fleksibilitet. Etter hvert som departementet øremerket veksten i avkastning til det Forskningsrådet ser som ordinære bevilgninger, tapte fondet noe av sin funksjon. Fondsmekanismen var også konstruert slik at man ved ny rentefastsettelse etter ti år, risikerte en drastisk nedgang i avkastningen. Dagens lave rentenivå ville gitt fondet en klart svekket avkastning i årene fremover.

Forskningsrådet mener det er en god løsning å erstatte fondet med en egen post på statsbudsjettet til «overordnede forskningsprioriteringer». Forutsetningen er imidlertid at man sikrer denne posten langsiktighet og forutsigbarhet i forskningsbevilgningene.

Gaveforsterkningsordningen ble også vedtatt avviklet fra og med 2012. Dette kom overraskende på Forskningsrådet og på forskningsinstitusjonene. Hovedstyret mener at ordningen burde fått en lengre levetid, ev. etter justeringer i reglene. Avviklingen har ført til at det er «fremskyndet» gaver i et betydelig omfang og at det er utbetalt nærmere 100 millioner mer til gaveforsterkning i 2011 enn i 2010.

Møteplassfunksjon

Forskningsrådet spiller en viktig rolle som møteplass for forskere og forskningsinstitusjoner, offentlig forvaltning, det politiske miljø, mediene og allmennheten. Den omfattende møtevirksomheten er viktig for å sikre gode beslutninger og forankring for de forskningspolitiske rådene, men spiller også en stor rolle på det uformelle planet. Ved å organisere en stor og variert møteplass, bidrar Forskningsrådet til å styrke samordning og samarbeid i norsk forskning og internasjonalt forskningssamarbeid.

Forskningsrådet mener det er en god løsning å erstatte fondet med en egen post på statsbudsjettet til «overordnede forskningsprioriteringer». Forutsetningen er imidlertid at man sikrer denne posten langsiktighet og forutsigbarhet i forskningsbevilgningene.

Det ble registrert nesten 14000 besøkende til Forskningsrådets kontorlokaler i 2011. Over 1500 personer har verv i styrer og fagråd, som møtes hyppig gjennom året. Et stort antall norske og internasjonale fagekspert deltar i søknadsbehandling, og det er stadig mer vanlig å samle eksperter til fagpanelmøter. Slik bidrar Forskningsrådet til å bygge nettverk og styrke internasjonaliseringen av norsk forskning.

I 2011 gjennomførte Rådet en kartlegging av eksterne møteplasser. Den viste at det ble arrangert i overkant av 350 eksterne konferanser, møter og arrangementer i 2011. I løpet av 2011 ble det også gjennomført flere serier med dialogmøter med Forskningsrådets målgrupper. Temaene for dialogmøtene var i første rekke forskningsbehov, organisering og rammebetingelser for nye satsingsområder. Forskningsrådet mener det er viktig å lytte til hva ulike samfunnsaktører, nasjonalt og internasjonalt, mener vil være behovene fremover.

Hovedstyrets samlede vurdering

Forskningsrådet benytter et system for mål og resultatstyring – MRS-systemet. MRS-målene består av tre hovedmål og tretten delmål. Dette er det formelle styrings- og rapporteringssystemet mot departementene. Som en del av rapporteringen foretar Hovedstyret en vurdering av måloppnåelse på det enkelte målområde.

Rådet har identifisert en rekke risikofaktorer knyttet til virksomheten. Disse er blant annet knyttet til tilstrekkelig bevilgningsvolum, balansen mellom virkemidlene, for svak rolle som strukturerende aktør i forskningssystemet og at Forskningsrådet ikke har ordninger som i tilstrekkelig grad virker utløsende nok på næringslivets innsats. Også for svak utnyttelse av den internasjonale innsatsen og mangelfull utnyttelse av kunnskapsgrunnlaget i den strategiske rådgivningen oppfattes som risikoområder. Hovedstyret har vurdert virksomheten opp mot disse risikoområdene.

I Hovedstyrets vurdering av risikoområder inngår også drøfting av tiltak. Balansen mellom virkemidlene viser en positiv utvikling gjennom satsingen på fri prosjektstøtte (FRIPRO). Veksten til satsingen på forskningsinfrastruktur og

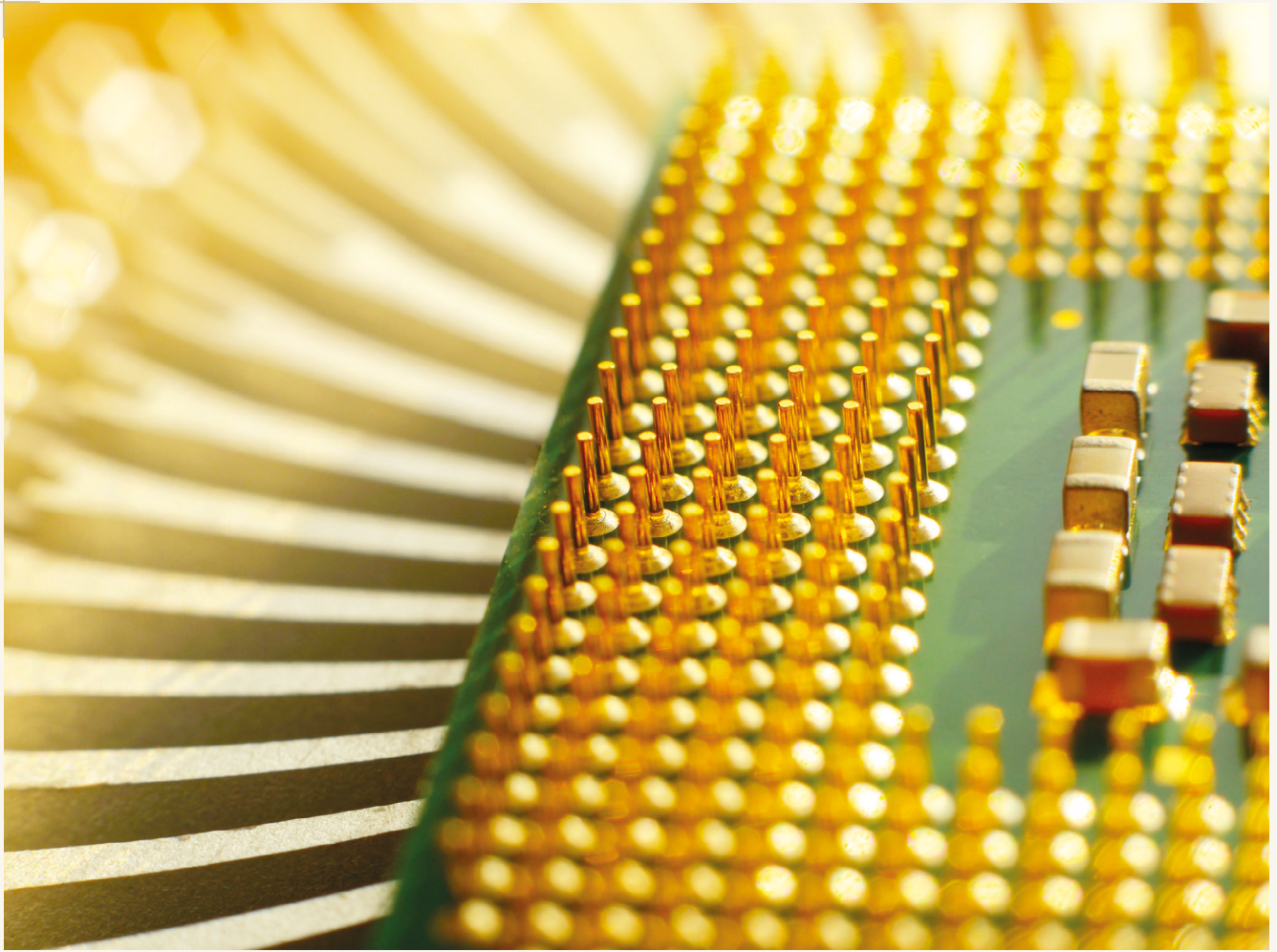
en ny runde SFF har ytterligere forsterket Forskningsrådets betydning for økt samarbeid og arbeidsdeling i forskningssystemet. Forskningsrådet kan fremvise betydelig innsats på formidling, kommunikasjon og formidling, og det er tatt nytt grep på det internasjonale området. Kunnskapsgrunnlaget er mer aktivt utnyttet i det strategiske arbeidet, både i nasjonale strategiprosesser og nye programetableringer.

Økt vekst for å møte de store samfunnsutfordringene, og særlig innen klimaforskningen, har imidlertid uteblitt. Også innsatsen mot næringslivet er for svak. En ny innovasjonsstrategi har imidlertid gitt tydelig retning for fremtidig innsats. Med en svært svak realvekst fra 2010 til 2011 kan dette i seg selv gi grunnlag for en vurdering av manglende måloppnåelse. Det har likevel vært en positiv utvikling på flere områder. Hovedstyret mener at måloppnåelsen samlet sett har vært tilfredsstillende for Forskningsrådets virksomhet i 2011.

Organisatoriske forhold

Forskningsrådet er et forvaltningsorgan med særlige fullmakter. Det er lokalisert i Oslo, men har også eget kontor i Brussel og regionalt ansatte i andre fylker. Administrasjonsregnskapet var i 2011 på 457 mill. kroner. Forskningsrådet disponerer eiendommer og organiserer dette som en egen resultat enhet gjennom et eiendomsfond. Fondet var ved utgangen av 2011 på 31,9 mill. kroner. Inntektene for 2011 var på 9,7 mill. kroner og besto hovedsakelig av festeavgifter. Kostnadene var på 7,6 mill. kroner.

I 2011 ble det gjennomført en omorganisering av Forskningsrådet ved at *Divisjon for store satsinger* ble erstattet av to nye divisjoner: *Divisjon for energi, ressurser og miljø* og *Divisjon for samfunn og helse*. Omorganiseringen har blitt godt mottatt

og har gitt mulighet til å sette sammen divisjonsstyrer som er mer faglig spisset mot de overordnede prioriteringene og de store samfunnsutfordringene.

Forskningsrådets administrasjon utgjør 427, 5 årsverk (441 personer) ved utgangen av 2011. Seniorrådgiverne er den største stillingsgruppen med 130 årsverk. Forskningsrådet er opptatt av arbeidsmiljøspørsmål og driver forebyggende HMS-arbeid blant annet gjennom regelmessig kartlegging av det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet, medarbeiderundersøkelser hvert annet år, oppfølging av sykemeldte, og samarbeid med bedriftshelsetjenesten. Sykefraværet i Forskningsrådet er på 3,0 prosent, noe lavere enn foregående år.

Likestilling og integrering

Forskningsrådet har som mål å ha en mangfoldig og inkluderende arbeidskultur preget av likeverd og toleranse. Vi rekrutterer, utvikler og beholder de beste medarbeiderne, uavhengig av kjønn, etnisitet, livssyn eller funksjonsevne. I Rådet skal det være full likestilling mellom kvinner og menn, og det skal ikke forekomme forskjellsbehandling grunnet kjønn, etnisk bakgrunn, livssyn, seksuell legning eller funksjonsevne. Rådet har et mål om balansert kjønns sammensetning på alle nivåer i organisasjonen. Kvinnelige ansatte blir oppfordret til å gå inn i lederstillinger. I Forskningsrådet er det like arbeidstidsordninger og lønns- og arbeidsforhold for øvrig, uavhengig av kjønn.

Kvinner utgjør 62 prosent av Forskningsrådets tilsatte. Kvinneandelen blant ledere og rådgivere er på henholdsvis 65 prosent og 57 prosent. I konsulentgruppen er kvinneandelen 81 prosent. Det er 18 ansatte med innvandrerbakgrunn. Gjennom ansettelsesrutinene har Forskningsrådet forpliktet seg til å innkalle kvalifiserte innvandrere til intervju. Det fysiske arbeidsmiljøet er tilrettelagt for funksjonshemmede.

Kunnskapsdepartementet satte i gang en evaluering av Forskningsrådet høsten 2011. Evalueringen vil være en stimulan til ytterligere utvikling av Forskningsrådet.

Miljø

Forskningsrådets virksomhet driver aktiviteter som i begrenset grad påvirker miljøet. Dette er knyttet til forhold som reisevirksomhet, energibruk og drift. Rådet har derfor i økende grad tatt i bruk videokonferanser og «streaming» av konferanser for å redusere reiseomfanget og dermed miljøbelastningen. Håndtering av avfall og utslipp er implementert i henhold til gjeldende forskrifter og tillatelser. Forskningsrådets mål er ingen uønskede utslipp til jord, luft eller vann. Målene er nedfelt i Forskningsrådets HMS-dokumenter for 2011.

Effektivisering av driften

Forskningsrådet arbeider kontinuerlig med forbedringer. Saker som har fått stor oppmerksomhet i 2011 er blant annet:

- › Utvikling av kunnskapsgrunnlaget for FoU-strategisk analyse og rådgiving.
- › Systematisk analyse av Forskningsrådets FoU-portefølje for å sikre godt grunnlag for Rådets egen politikk- og virkemiddelutforming.
- › Omorganisering av kommunikasjonsvirksomheten på bakgrunn av en ny kommunikasjonsstrategi og med sikte å knytte formidlingen fra enkeltaktiviteter til mer strategisk kommunikasjon.
- › Effektiv bruk av administrative ressurser og utvikling av system for timeføring som ble innført 1.1.2011.
- › Avklaring av konsekvenser av offentlighetsloven og opplæring i denne.
- › Videreutvikling av IT-verktøy som understøtter arbeidskrevende saksbehandlingsprosesser knyttet til FoU-virksomheten og med IT-system som er i samsvar med statlige standarder og arkitekturretningslinjer. Blant annet har Rådet innført eVurdering, som er et elektronisk samhandlingssystem i søknadsvurderingsprosessen.
- › Gjennomføring av beredskapsøvelse og oppdatering av Forskningsrådets beredskapsplan, blant annet etter tilbakemelding fra Kunnskapsdepartementets tilsynsbesøk i 2009.

Forskningsrådet evalueres

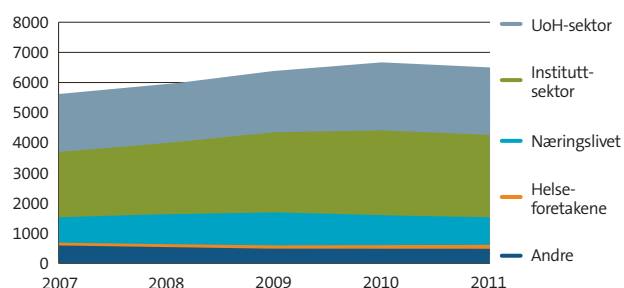
Kunnskapsdepartementet satte i gang en evaluering av Forskningsrådet høsten 2011. Hovedstyret har forventninger til evalueringen og ser prosessen som en stimulan til ytterligere utvikling av Rådet. Evalueringen skal være ferdig i august 2012 og skal særlig svare på spørsmål om relevans, ressurseffektivitet, resultateffektivitet, nytteverdi og bærekraft.

Nøkkeltall

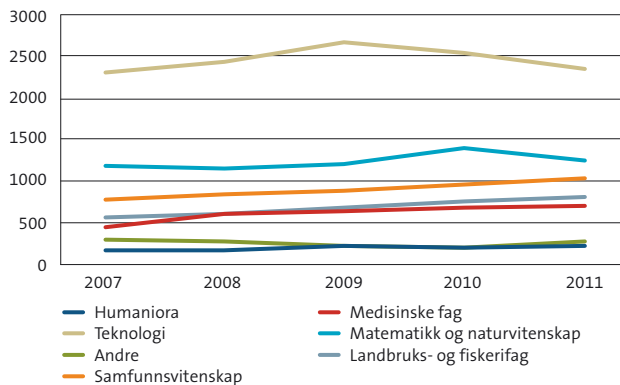
UTGIFTER FORDELT PÅ HOVEDAKTIVITET (MILL. KR)					
	2007	2008	2009	2010	2011
Brukerstyrte innovasjonsprogrammer	842,2	929,3	1 013,3	1 089,0	979,7
Grunnforskningsprogrammer	287,2	260,7	248,9	257,3	173,7
Handlingsrettede programmer	648,4	727,3	781,4	835,2	917,3
Store programmer	966,9	1 039,7	1 179,8	1 317,9	1 343,2
Fri prosjektstøtte	500,7	515,5	460,8	480,4	521,2
Basisbevilgninger	703,1	718,4	820,3	853,2	885,1
SFF/SFI/FME	300,0	331,1	531,0	540,4	578,1
Forskningsinfrastruktur	64,7	46,4	194,7	271,4	265,7
Internasjonale tiltak	296,5	291,5	271,4	303,0	322,4
Annet	1 046,2	899,5	972,7	1 016,1	1 088,9
TOTALT	5 655,8	5 759,5	6 474,4	6 964,1	7 075,3

INNTEKTER FORDELT PÅ FINANSIERINGSKILDE (MILL. KR)					
	2007	2008	2009	2010	2011
Kunnskapsdepartementet	1 247,5	1 245,7	1 561,5	1 529,9	1 523,8
Nærings- og handelsdepartementet	1 105,4	1 177,4	1 320,8	1 326,5	1 337,0
Kunnskapsdepartementets Forskningsfond	940,2	942,1	934,6	1 093,1	1 249,3
Olje- og energidepartementet	437,5	488,9	569,8	791,4	722,0
Landbruks- og matdepartementet	371,3	369,4	400,7	442,1	443,8
Fiskeri- og kystdepartementet	275,1	286,9	328,4	342,1	344,1
Miljøverndepartementet	237,3	248,0	282,0	314,3	323,5
Helse- og omsorgsdepartementet	187,7	220,0	227,2	252,3	271,4
Utenriksdepartementet	131,6	190,7	219,4	230,3	219,3
Samferdselsdepartementet	139,0	154,2	166,8	189,2	150,8
Arbeidsdepartementet	99,9	118,8	117,0	115,6	122,5
Kommunal- og regionaldepartementet	57,4	65,5	109,8	92,0	93,0
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	16,0	21,4	21,4	27,4	27,4
Finansdepartementet	19,6	19,3	17,8	16,9	18,8
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	231,6	23,7	10,0	14,8	14,8
Justis- og beredskapsdepartementet	9,7	9,7	9,2	13,7	10,5
Kulturdepartementet	13,7	8,1	8,1	5,4	4,8
Andre inntekter	135,4	169,6	170,0	167,0	198,5
TOTALT	5 655,8	5 759,5	6 474,3	6 964,1	7 075,3

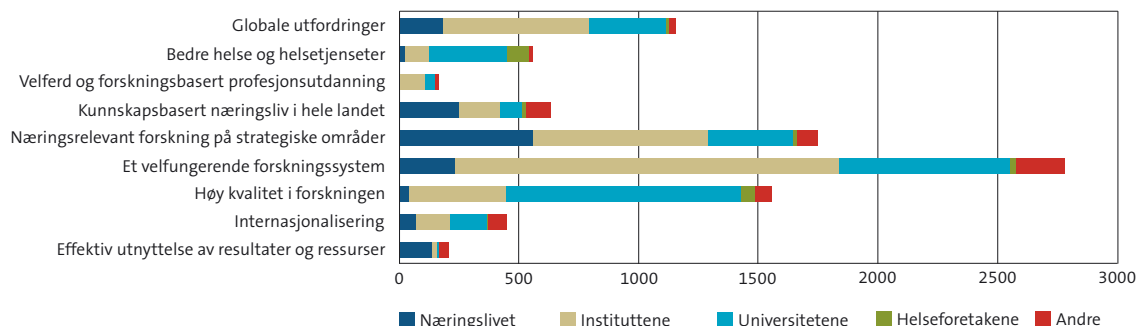
Forskningsrådets bevilgninger fordelt på sektor (Mill. kr)

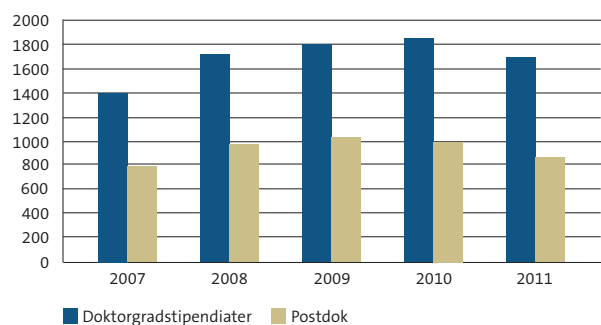
Forskningsrådets bevilgninger fordelt på fagområde (Mill. kr)

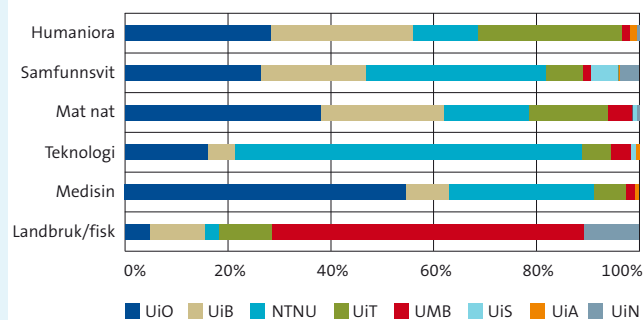
Forskningsrådets bevilgninger rettet mot forskningsmeldingens målområder fordelt på sektor (Mill. kr)

Forskningsrådsfinansierte doktorgradsstipendiater og postdok (Antall årsverk)

Forskningsrådsfinansierte doktorgradsstipendiater ved universitetene i 2011 fordelt på fagområder. Prosent i 2011.

Forskningsrådets hovedstyre for perioden fram til og med 31. 12. 2014

Ingvild Myhre selvstendig næringsdrivende (leder)
Jarle Aarbakke rektor, Universitetet i Tromsø (nestleder)
Kari Melby professor, prorektor for forskning, NTNU
Vibeke Hammer Madsen administrerende direktør, Hovedorganisasjonen Virke
Gunnar Bovim administrerende direktør og professor, Helse Midt-Norge RHF
Sverre Gotaas direktør, Kongsberg Gruppen
Agnes Landstad direktør, Vestlandsforskning
Jarle Møen professor, Norges Handelshøyskole
Øyvind Fylling-Jensen konsernsjef, Nofima
Nina Hedlund spesialrådgiver, ansatterepresentant, Forskningsrådet

Varamedlemmer

Anna Aabø direktør, International Research Institute of Stavanger
Knut Arne Hovdal førsteamanuensis, Høgskolen i Nord-Trøndelag
Johannes Kolltveit spesialrådgiver, ansatterepresentant, Forskningsrådet
Tarjei Nødtvedt Malme seniorrådgiver, ansatterepresentant, Forskningsrådet

Hovedstyret i Forskningsrådet har oppnevnt følgende medlemmer til divisjonsstyrene, med funksjonstid fram til og med 31. mai 2015:

Divisjonsstyret for innovasjon

Vibeke Hammer Madsen administrerende direktør, Hovedorganisasjonen Virke (styreleder)
Toril A. Nagelhus Hernes forskningssjef, SINTEF Helse
Camilla Tepfers partner, inFuture
Anthony Kallevig utredningsleder, Landsorganisasjonen i Norge
Rune Nystad fabrikkssjef, Innotech Solar
Tore Ulstein viseadministrerende direktør, Ulsteingruppen
Bjørn Haugstad forskningsdirektør, Universitetet i Oslo
Stig-Erik Jakobsen professor, Høgskolen i Bergen
Inger Ferner Heglund forskningsdirektør, Photocure

Divisjonsstyret for energi, ressurser og miljø

Sverre Gotaas direktør, Kongsberg Gruppen (styreleder)
Helle Brit Mostad sjefsforsker, Statoil
Paul Birger Torgnes administrerende direktør, Fjord Marin Holding
Bernt-Erik Sæther professor, NTNU
Grete Hovelsrud forskningsleder/forsker, Nordlandsforskning og CICERO
Alfred Nordgård næringspolitisk direktør, Oljeindustriens landsforening
Cecilie Mauritzen direktør, CICERO
Erling Holden professor, Høgskolen i Sogn og Fjordane
Nils Oskal professor, Samisk Høgskole
Elin Lerum Boasson forsker, CICERO

Divisjonsstyret for samfunn og helse

Gunnar Bovim administrerende direktør og professor, Helse Midt-Norge RHF (styreleder)
Torun Lauvdal rektor, Universitetet i Agder
Nils Øveraas administrerende direktør, Accenture
Anne Husebekk professor, Universitetet i Tromsø og Universitetssykehuset i Nord-Norge
John-Arne Røttingen senior gjesteforsker, Harvard School of Public Health
Nina Tangnæs Grønvold kommunalsjef, Fredrikstad kommune
Sigrun Vågang administrerende direktør, Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon
Mari Rege professor, Universitetet i Stavanger
Gunnar Sørbo seniorforsker, Christian Michelsens Institutt

Divisjonsstyret for vitenskap

Kari Melby professor, prorektor for forskning, NTNU (styreleder)
Kenneth Ruud professor, Universitetet i Tromsø
Dag L. Aksnes professor, Universitetet i Bergen
Stig Slørdahl professor, dekanus, Det medisinske fakultet, NTNU
Arne Flåøyen avdelingsdirektør, Veterinærinstituttet
Hanne Rønneberg konserndirektør, SINTEF Byggforsk
Gry Alsos førsteamanuensis, Handelshøgskolen i Bodø, Universitetet i Nordland
Mette Halskov Hansen professor, Universitetet i Oslo
Jørn Wroldsen professor, rektor, Høgskolen i Gjøvik

Publikasjonen kan bestilles på
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Norges forskningsråd

Stensberggata 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
N0-0131 Oslo

Telefon: +47 22 03 70 00
Telefaks: +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

2012

ISBN 978-82-12-03103-6 (Trykk)
ISBN 978-82-12-03104-3 (Pdf)

Trykk: 07 Gruppen AS
Design: Agendum
Foto/ill: Shutterstock, Colourbox